

วิธีดำเนินงาน

ในการสำรวจหาค่าปานกลางในการจัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ได้เริ่มทำตั้งแต่
เดือน พฤศจิกายน ๒๕๐๗ ขึ้นต่าง ๆ ในการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ ๑ การแบ่งเขตโรงเรียน

ในการที่จะสำรวจค่าใช้จ่ายของโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศนั้นจะต้องศึกษาดูให้ละเอียด
มากที่สุด ทั้งนี้เกี่ยวกับความแตกต่างของค่าใช้จ่ายของแต่ละโรงเรียนซึ่งเนื่องมาจาก
เศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ถ้าหากเศรษฐกิจสูงค่าใช้จ่ายก็มาก ถ้าเศรษฐกิจต่ำ
ค่าใช้จ่ายจะน้อยลง ฉะนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับด้านเศรษฐกิจ จึงพิจารณาดูโรงเรียนทั่วประเทศ
เห็นว่า ทางกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งภาคการศึกษาไว้ทั้งหมด ๑๒ ภาค การศึกษา ซึ่ง
ในภาคการศึกษางานภาคนั้นมี เศรษฐกิจค่อนข้างใกล้เคียงกันมาก ทั้งนี้เพราะบางจังหวัด
ในภาคการศึกษานั้น ๆ นั้นอาจอยู่ในภาวะเศรษฐกิจเดียวกันแต่อยู่คนละภาคการศึกษา เช่น
จังหวัดสกลนคร อยู่ในภาคการศึกษา ๕ จังหวัด กาฬสินธุ์ อยู่ในภาคการศึกษา ๑๐ แต่
ทั้งสองจังหวัดนี้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งสองจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกัน ภาวะเศรษฐกิจ
การครองชีพของทั้งสองจังหวัดนี้ใกล้เคียงกันมาก ไม่แตกต่างกัน แมว่าอยู่คนละภาคการ
ศึกษา ถ้าหากหาค่าใช้จ่ายของโรงเรียน ซึ่งอยู่ในแต่ละภาคการศึกษาแล้วอาจจะได้ค่าใ
จ่ายเฉลี่ยในบางภาคการศึกษาใกล้เคียงกันที่สุด ไม่สามารถจะเปรียบเทียบกันได้เลย ทั้งนี้
เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจการครองชีพอยู่ในระดับเดียวกันดังกล่าวแล้ว ฉะนั้นจึงต้องพยายาม
สำรวจหาค่าใช้จ่ายของโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ กัน เพื่อจะนำมาเปรียบเทียบกัน และ
นำมาค่าใช้จ่ายเป็นค่าปานกลางที่เชื่อถือได้ ถ้าหากหาค่าใช้จ่ายในระดับเดียวกันในระดับใด
ระดับหนึ่ง แล้วนำมาเฉลี่ยบอกว่าเป็นค่าปานกลางของค่าใช้จ่ายของประเทศก็จะได้อรรถาธิบายที่เชื่อ
ถือไม่ได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงจัดเขตโรงเรียนที่จะหาค่าใช้จ่ายเสียใหม่ โดยอาศัยหลักทางภูมิ-
ศาสตร์ และภาวะเศรษฐกิจการครองชีพ คือ โรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดใดซึ่งมีฐานะภูมิศาสตร์ใกล้เคียง

เคียงกัน ดินฟ้าอากาศ ความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดจนการอาชีพเศรษฐกิจของประชาชน
อยู่ในระดับเดียวกันก็จัดเป็นพวกเดียวกัน โดยนำภาคการศึกษาทั้ง ๑๒ ภาคมาแบ่งรวมเป็น
เขตใหญ่ ๆ ทั้ง ๔ เขต คือ สรรวจแต่ละเขตราคาใช้จ่ายในเขตหนึ่ง ๆ เป็นอย่างไร แล้ว
จึงจะนำค่าใช้จ่ายของแต่ละเขตมาเฉลี่ยเป็นค่าปานกลางของประเทศอีกทีหนึ่ง จะทำให้ได้ค่า
ปานกลางของการใช้จ่ายที่เชื่อถือได้

ต่อไปนี้เป็นรายชื่อจังหวัดในเขตต่าง ๆ ทั้ง ๔ เขต

๑. เขตเหนือ ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ๘ จังหวัด ได้แก่

๑. อุตรดิตถ์
๒. แพร่
๓. น่าน
๔. ลำปาง
๕. เชียงใหม่
๖. ลำพูน
๗. แม่ฮ่องสอน
๘. เชียงราย

๒. เขตกลาง ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ทั้งหมด ๓๔ จังหวัด ได้แก่

๑. ประจวบคีรีขันธ์
๒. เพชรบุรี
๓. ราชบุรี
๔. นครปฐม
๕. สมุทรสงคราม
๖. สมุทรสาคร
๗. ชนนบุรี
๘. พระนครศรีอยุธยา
๙. สิงห์บุรี
๑๐. อ่างทอง
๑๑. อ่างทอง
๑๒. อ่างทอง
๑๓. อ่างทอง
๑๔. อ่างทอง
๑๕. อ่างทอง
๑๖. อ่างทอง
๑๗. อ่างทอง
๑๘. อ่างทอง
๑๙. อ่างทอง
๒๐. อ่างทอง
๒๑. อ่างทอง
๒๒. อ่างทอง
๒๓. อ่างทอง
๒๔. อ่างทอง

๕. สมุทรปราการ
๑๐. ชลบุรี
๑๑. ระยอง
๑๒. จันทบุรี
๑๓. ตราด
๑๔. ฉะเชิงเทรา
๑๕. ปราจีนบุรี
๑๖. นครนายก
๑๗. อัญญา
๑๘. นนทบุรี
๑๙. ปทุมธานี
๒๐. กาญจนบุรี
๒๑. สุพรรณบุรี
๒๒. ชัยนาท
๒๓. สระบุรี
๒๔. นครบุรี
๒๕. สิงห์บุรี
๒๖. อ่างทอง
๒๓. อุทัยธานี
๒๘. นครสวรรค์
๒๙. กำแพงเพชร
๓๐. พิจิตร
๓๑. พิษณุโลก
๓๒. ตาก

๓๓. สุโขทัย

๓๔. นครราชสีมา

๓. เขตใต้ ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ทั้งหมด ๑๔ จังหวัด ได้แก่

๑. ชุมพร

๒. ระนอง

๓. สุราษฎร์ธานี

๔. นครศรีธรรมราช

๕. พังงา

๖. กระบี่

๗. ภูเก็ต

๘. พัทลุง

๙. ตรัง

๑๐. สงขลา

๑๑. สตูล

๑๒. ปัตตานี

๑๓. ยะลา

๑๔. นราธิวาส

๔. เขตอีสาน ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ทั้งหมด ๑๕ จังหวัด ได้แก่

๑. เพชรบูรณ์

๒. ชัยภูมิ

๓. บุรีรัมย์

๔. สุรินทร์

๕. ศรีสะเกษ

๖. อุบลราชธานี

- ๓. รอยเข็ญ
- ๔. พยาธิตาม
- ๕. รือ
- ๑๐. ล่าในนุ
- ๑๑. สกนคิร
- ๑๒. นคิรพม
- ๑๓. อคิรชานี
- ๑๔. พนอญคาย
- ๑๕. เลย

ขง ๒ คณาจนวนโรงเรียน ทั้งโรงเรียนรัฐบาด และโรงเรียนราษฎร ที่
 เบ็ดสอนชมมีระบบกักบาดตงแค ม.๓. ๑ ถึง ม.๓. ๕ และอัตราส่วนระหวางโรงเรียนรัฐบาด
 ฌโรงเรียนราษฎรวาเป็นดวกันอยางไร

ในการสำรวจครั้งนี้ จาหากจะสำรวจคาไปยทั้ง มคของโรงเรียนที่เบ็ดสอนชม
 มีขงเง็กษาทั่วประเทศทำไมไคถงเบ ระเวลาใขการท่าและทบทพใขในการสำรวจมีจากัก
 เกินกว่าขงขงชขบระระไค ขงเขียนลขยยามที่จะเลอกโรงเรียนในระคขง ฌ ในเบค
 ฌ ฌ ในคคุมโรงเรียนทั่วประเทศมาเป็นค้วแทน โดยคณาจนวนโรงเรียนรัฐบาด และ
 จนวนโรงเรียนราษฎรประเทศสามขงขงชขบระระระคชขงชขบระระระคชขงชขบ
 และคองปดายทั่วประเทศ และมาเพชขอตราส่วนค้วอตราจนวนโรงเรียนรัฐบาดกับ
 โรงเรียนราษฎร เป็นอยางไร เพือใ เป็นค้วใขการเลอกคณาจนวนโรงเรียน

ขงเขียนใคเบคคณาจนวนโรงเรียนที่เบ็ดสอนชมมีขงเง็กษาคองคณาจนวนคองคณาจนวน
 คองคณาจนวน ทั้งโรงเรียนรัฐบาด และโรงเรียนราษฎรทั่วประเทศจากขงขงชขบระระคชขงชขบ
 เลข ๑ กับ เลข ๒ ปรากฏจนวนโรงเรียนที่เบ็ดสอนชมมีขงเง็กษาคองคณาจนวนคองคณาจนวน

^๑สำนักงานวางแผนการศึกษานานาชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๕.

มีทั้งหมด ๑๕๓๐ โรงเรียน เป็นโรงเรียนรัฐบาล ๕๑๐ โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ๑๐๒๐ โรงเรียน เมื่อเทียบอัตราส่วนแล้วปรากฏว่ามีอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนรัฐบาลต่อโรงเรียนราษฎร์ประมาณ เท่ากับ ๑ : ๓ ผู้เขียนจึงยึดถือเป็นหลักในการเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวแทนโรงเรียนทั่วประเทศ คือ เลือกสำรวจโรงเรียนรัฐบาล จำนวน ๑ ส่วนและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน ๓ ส่วน

เมื่อผู้เขียนทราบอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนรัฐบาลต่อโรงเรียนราษฎร์แล้ววามอัตราส่วน ๑ : ๓ จึงได้เลือกโรงเรียนในเขตต่าง ๆ ทั้ง ๕ เขต โดยแต่ละเขตเลือกโรงเรียนรัฐบาลมา ๑ ส่วน โรงเรียนราษฎร์มา ๓ ส่วน (การหาจำนวนโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์มีแสดงไว้แล้วในภาคผนวก)

ขั้นที่ ๓ การเลือกโรงเรียนในเขตต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวแทนให้คูดมโรงเรียนทั่วประเทศ

ในขั้นนี้ผู้เขียนได้ยึดหลักการเลือกโรงเรียนโดยอาศัยสถานที่ตั้ง (Location) เป็นหลัก และแบ่งระดับโรงเรียนทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. โรงเรียนเทศบาลนคร หมายถึงโรงเรียนชั้นหนึ่ง ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวง หรือโรงเรียนประจำจังหวัด ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนที่อยู่ในเมืองหลวง หรือโรงเรียนประจำจังหวัดนั้น ต้องเป็นโรงเรียนดี เพราะอยู่ในเขตความเจริญ จึงมีอยู่มาก จะมีโรงเรียนในเขตเทศบาลนคร ที่เป็นโรงเรียนไม่ดีก็ไดแต่เฉพาะการสำรวจครั้งนั้น ผู้เขียนเลือกมาเฉพาะโรงเรียนดีในเขตนี้

๒. โรงเรียนเทศบาลเมือง หมายถึงโรงเรียนชั้นสอง ได้แก่ โรงเรียนที่รองลงมาจากโรงเรียนชั้นหนึ่ง คือ สถานที่ตั้งอาจจะอยู่ในเมืองหลวง หรืออาจจะอยู่ในตัวเมือง แต่ไม่ใช่โรงเรียนประจำจังหวัด หรือเป็นโรงเรียนที่ตั้งประจำอำเภอ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนประจำอำเภอย่อมมีปริมาณงานน้อยกว่า มีค่าใช้จ่าย หรือ ภาระทางเศรษฐกิจต่ำกว่าจึงเลือกเป็นโรงเรียนชั้นสอง

๓. โรงเรียนชานเมือง หมายถึงโรงเรียนชั้นสาม ไคแก่โรงเรียนที่ตั้งในเมืองหลวง แต่มีขนาดเล็กปริมาณงานน้อย ค่าใช้จ่ายน้อย และหมายถึงโรงเรียนที่อยู่ในเขตนอกเมือง ไคดออกไปจากที่ตั้งของจังหวัดหรืออำเภอ อาจจะอยู่ในตำบลต่าง ๆ ภาวะเศรษฐกิจก็ลดลง ปริมาณงานน้อย

ในการแบ่งโรงเรียนออกเป็น ๓ ประเภทนี้ ก็เพื่อต้องการได้ตัวแทนของโรงเรียนในประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีปริมาณงานต่างกัน ภาวะเศรษฐกิจต่างกัน ค่าใช้จ่ายก็ต่างกันด้วย เมื่อเฉลี่ยราคาปานกลางแล้วก็จะไคค่าเป็นค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ

นอกจากจะแบ่งประเภทโรงเรียน เป็นโรงเรียนเทศบาลนคร โรงเรียนเทศบาลเมือง โรงเรียนชานเมืองแล้ว ยังไคนำจำนวนนักเรียนมาพิจารณาด้วย ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนมากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยน้อยกว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า เพราะว่าการสร้างอาคารสร้างสนาม หรือจ้างครู จะทำให้เสียเงินน้อย เพราะนักเรียนมากเมื่อนำไปเฉลี่ยก็จะเป็นจำนวนเงินต่อ ๑ คนน้อยลงไป ถ้าหากนักเรียนน้อย เมื่อนำไปเฉลี่ยก็จะเป็นจำนวนเงินต่อ ๑ คนมากกว่า ดังนั้นจึงไคคำนึงถึงจำนวนเด็กนักเรียนด้วย จึงไคจัดโรงเรียนแคะประเภทเป็น ๓ มาก ทั้งนี้

๓.๑ โรงเรียนในเขตเทศบาลนครจัดแบ่งออกเป็น ๓ ขนาด คือ

ก.	โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า	๕๐๐ คน
ข.	โรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง	๕๐๐ - ๑๐๐๐ คน
ค.	โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า	๑๐๐๐ คน

๓.๒ โรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองจัดแบ่งออกเป็น ๓ ขนาด คือ

ก.	โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า	๕๐๐ คน
ข.	โรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง	๕๐๐ - ๑๐๐๐ คน
ค.	โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า	๑๐๐๐ คน

- ๓.๓ โรงเรียนขนาดเล็ก จัดแบ่งออกเป็น ๓ ขนาด คือ
ก.	โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า	๕๐๐ คน
ข.	โรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง	๕๐๐ - ๑๐๐๐ คน
ค.	โรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า	๑๐๐๐ คน

ขั้นที่ ๔ การติดต่อแหล่งข้อมูล

เมื่อผู้เขียนได้วางแผนการดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ขั้นนี้เป็นขั้นที่จะค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศ ผู้เขียนได้ทราบว่าที่กองโรงเรียนรัฐบาล และกองโรงเรียนราษฎร์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีรายงานการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์รายงานมายังกองประจำทุกปี ซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลที่จะไปค้นหาและคัดลอกได้ โดยไม่ต้องออกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ผู้เขียนจึงขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังกรมวิสามัญศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ในการสำรวจครั้งนี้ บัณฑิตวิทยาลัยได้ออกหนังสือนำในลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๐๓ (รายละเอียดของหนังสือแนบมาไว้แล้วในภาคผนวก) กรมวิสามัญศึกษาได้อนุมัติให้ทำการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ ความเรียบร้อย คำสั่งอนุมัติ โดย นาย ประยุทธ์ สวัสดิ์สิงห์ รองอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๐๓ และแนบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองโรงเรียนรัฐบาลและกองโรงเรียนราษฎร์ได้รับทราบทุกแห่งในวันเดียวกัน เพื่อให้ความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าวิจัยนี้ (หนังสืออนุมัติแนบมาไว้แล้วในภาคผนวก)

ขั้นที่ ๕ การเลือกประเภทโรงเรียนและจำนวนโรงเรียน (ครั้งที่ ๑)

ในขั้นนี้ผู้เขียนได้เห็นว่าจำนวนโรงเรียนราษฎร์ มีจำนวนมากถึง ๑๐๖๐ โรงเรียน แต่ละโรงเรียนอาจจะมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาต่างกัน และคงต่างจากโรงเรียนรัฐบาลด้วย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนทั้ง ๑๐๖๐ โรงเรียนนี้บางโรงเรียนตั้งและเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษามานาน บางโรงเรียนขออนุญาตตั้งใหม่เพิ่งขอเปิดสอนชั้นมัศึกษาก็มี บางโรงเรียนได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล และได้เงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการด้วย

บางโรงเรียนได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาลแต่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ (ทั้งนี้โรงเรียนที่ขอรับเงินอุดหนุนจากกระทรวง ฯ จะต้องเก็บค่าบำรุงการศึกษาเท่ากับที่กระทรวงกำหนดไว้ ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้ขอเงินอุดหนุนจากกระทรวง ฯ จะเรียกเก็บค่าบำรุงการศึกษาเท่าใดก็ได้ แต่ไม่เกินปีละ ๓๕๐ บาท) และโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล

ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนราษฎร์เป็นระดับเดียวกับโรงเรียนรัฐบาล ผู้เขียนจึงได้เลือกเฉพาะโรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล และได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น การที่เลือกเช่นนี้เพราะโรงเรียนที่ได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล แสดงว่าทางกระทรวงศึกษาธิการได้รับรองในด้านการบริหารงานโรงเรียน และคุณภาพของนักเรียนว่าอยู่ในระดับเดียวกับโรงเรียนรัฐบาลจกเอง และที่เลือกเฉพาะโรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะ และได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงด้วย เพราะโรงเรียนประเภทนี้ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกระทรวงทุกประการ เช่น การเก็บค่าบำรุงการศึกษาการบริหาร ระเบียบการสอบไล่ ผู้เขียนเห็นว่าจะทำให้ผลที่ได้จากการสำรวจนั้นเป็นที่เชื่อถือได้มากขึ้น คิดว่าจะคิดจากโรงเรียนทั้งหมดแต่มีระดับการจัดการศึกษาคนดะอย่าง ไม่อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน จะทำให้ค่าที่ได้เชื่อถือไม่ได้

ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ไปค้นคว้าหาจำนวนโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว คือ เป็นโรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล และได้ขอรับเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยไปค้นจากแผนกทะเบียนกองโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่ามีโรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในข่ายนี้อยู่ ๓๐๔ โรงเรียน ผู้เขียนจึงได้เลือกโรงเรียนที่จะเป็นตัวแทนโรงเรียนราษฎร์ ๑๐๔ โรงเรียน ซึ่งเป็นร้อยละ ๓๐ ของโรงเรียนที่มีอยู่เป็นการพอเพียงในการที่จะเป็นตัวแทนในการสำรวจครั้งนี้ แล้วผู้เขียนก็ได้เลือกโรงเรียนรัฐบาลให้ได้อัตราส่วนกับโรงเรียนราษฎร์ ๑ : ๓ ดังกล่าวแล้ว โดยเลือกโรงเรียนรัฐบาลมา ๓๒ โรงเรียน เมื่อเลือกโรงเรียนต่าง ๆ แล้วก็แบ่งให้อยู่ในเขตทั้ง ๔ ที่เลือกแล้วเท่า ๆ กัน เขตละ ๘ โรงเรียน โดยมีโรงเรียนรัฐบาล ๑๒ โรงเรียน

โรงเรียนราษฎร์ ๓๖ โรงเรียน ซึ่งเป็นอัตราส่วน ๑ : ๓ คงเดิม จะได้โรงเรียน
ในเขตต่าง ๆ ทั้ง ๔ เขตดังนี้

โรงเรียนเทศบาลนคร

โรงเรียนรัฐบาลที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า	๕๐๐ คน	๑ โรงเรียน
โรงเรียนรัฐบาลที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง	๕๐๐-๑๐๐๐ คน	๑ โรงเรียน
โรงเรียนรัฐบาลที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า	๑๐๐๐ คน	๑ โรงเรียน
โรงเรียนราษฎร์ที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า	๕๐๐ คน	๓ โรงเรียน
โรงเรียนราษฎร์ที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง	๕๐๐-๑๐๐๐ คน	๓ โรงเรียน
โรงเรียนราษฎร์ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า	๑๐๐๐ คน	๓ โรงเรียน

รวมโรงเรียนเทศบาลนครทั้งหมด ๑๒ โรงเรียน โรงเรียนเทศบาลเมืองและ
โรงเรียนชานเมือง แบบเดียวกับอีกพวกละ ๑๒ โรงเรียน รวมทั้งหมดในเขตหนึ่งจะมี
โรงเรียนทั้งหมด ๓๖ โรงเรียน ๔ เขตเป็นโรงเรียนทั้งหมด ๑๔๔ โรงเรียน

ขั้นที่ ๒ การเลือกโรงเรียนเฉพาะที่จะใช้เป็นตัวแทนและค้นหาข้อมูล

เมื่อเลือกจำนวนโรงเรียนในเขตต่าง ๆ ทั้ง ๔ เขตตลอดจนประเภทต่าง ๆ ได้
หมดแล้ว ขั้นนี้เป็นขั้นที่เลือกโรงเรียนใด จังหวัดใดจึงจะเข้าอยู่ในรายชื่อที่เลือกไว้ในขั้นที่ ๕
โดยเมื่อออกดูแต่ละเขต ผู้เขียนจึงได้แยกโรงเรียนรัฐบาลทั้งหมด ๔๑๐ โรงเรียน กับโรงเรียน
ราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาลและขอรับเงินอุดหนุนจากระทรวงทั้งหมด
๓๐๔ โรงเรียน ออกเป็นแต่ละเขตว่าโรงเรียนใดอยู่ในเขตใด แล้วค้นหาจำนวนโรงเรียน
ที่จะเป็นโรงเรียนชั้นหนึ่ง ชั้นสอง ชั้นสาม พร้อมกับจำนวนนักเรียนดังกล่าวแล้วในขั้นที่ ๕
ปรากฏว่าในขั้นนี้ทำไม่ได้เพราะ

๒.๑ โรงเรียนที่จะเลือกเป็นชั้นหนึ่งชั้นสองหรือชั้นสามนั้นเมื่อดูจากที่ตั้ง (Location)
แล้วยังแยกไม่ได้ว่าจะเอาโรงเรียนใดเป็นโรงเรียนชั้นหนึ่งหรือชั้นสอง หรือชั้นสาม โรงเรียน
ที่อยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเมืองหลวง มีโรงเรียนต่างมากมาย

ทั้งที่ตั้งมานาน ตั้งมาใหม่ ซึ่งอาจจะมีทั้งโรงเรียนชั้นหนึ่ง ชั้นสอง และชั้นสาม แต่ไม่มีกฎเกณฑ์จะทราบแน่นอนไม่ว่าจะยึดหลักอย่างไรจึงจะเป็นโรงเรียนชั้นหนึ่ง ชั้นสอง หรือชั้นสาม ทั้งนี้ดูเขียนใตสมภาษณ์ที่เกี่ยวกับของในวงการศึกษาดังที่ทำงานอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และอยู่ภายนอกว่าติดต่อกันอย่างไรจึงจะทราบว่าโรงเรียนใดเป็นโรงเรียนชั้นหนึ่ง หรือชั้นสอง หรือชั้นสาม ท่านผู้นั้นก็ไม่สามารถจะบอกได้ว่ามีกฎเกณฑ์อะไร เพียงแต่มีความรู้สึกเท่านั้น อาจจะมีก็ได้ และยิ่งในปัจจุบันนี้จำนวนนักเรียนมากกว่าจำนวนโรงเรียนมาก โรงเรียนต่าง ๆ ก็มีจำนวนนักเรียนมากด้วยกันทั้งนั้น เพราะนักเรียนไม่มีที่จะเรียนก็เข้าเรียนโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งไป จึงคิดว่านักเรียนมากผู้ปกครองนิยมมากนับเป็นโรงเรียนชั้นหนึ่งก็ไม่ได้อีก จึงทำให้แยกโรงเรียนชั้นหนึ่ง ชั้นสอง หรือชั้นสามดังกล่าวยังไม่รัดกุมนัก

๖.๒ จำนวนนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ มีจำนวนไม่พอกับที่ต้องการจะเลือกตามแผน เช่น ในเขตเหนือ ต้องการโรงเรียนชั้นหนึ่ง ชั้นสอง และชั้นสาม ที่มีนักเรียน ๑๐๐๐ คนขึ้นไป โรงเรียนรัฐบาล ๓ โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ๕ โรงเรียน ปรากฏว่าไม่มีโรงเรียนใดเลยที่จะมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาถึง ๑๐๐๐ คนและระหว่าง ๖๕๐๐-๑๐๐๐๐ คน ก็ชายาก ยิ่งโรงเรียนราษฎร์ยิ่งหาได้ยาก โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค

เมื่อเขียนไม่สามารถจะเลือกโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียนดังกล่าว เนื่องจากแยกไม่ไควว่าโรงเรียนใดเป็นโรงเรียนชั้นหนึ่ง ชั้นสอง หรือชั้นสามกับจำนวนนักเรียนที่ตั้งไว้มากเกินไป แล้วนั้นผู้เขียนจึงได้วางกฎเกณฑ์ในการเลือกประเภทโรงเรียนเสียใหม่ดังนี้

๑๐๖๖๓๓

ในการเลือกครั้งนี้จะศึกษาในด้านคุณภาพของการศึกษาค่าแห่งอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และจำนวนนักเรียน ซึ่งจะแบ่งออกไปเป็น ๒ พวก คือ

- ๑. โรงเรียนรัฐบาล สำหรับโรงเรียนรัฐบาลนั้น จะได้อาศัยหลักเกณฑ์จากค่าแห่งของครูใหญ่เป็นหลัก โรงเรียนใดที่มีอาจารย์ใหญ่เป็นชั้นเอก จะมีปริมาณงานตลอดจนการบริหารและค่าใช้จ่ายสูงกว่าโรงเรียนที่มีครูใหญ่เป็นชั้นโท และชั้นตรี และโรงเรียนที่มีครูใหญ่เป็นชั้น

โทก็จะต้องมีปริมาณงานและค่าใช้จ่ายมากกว่าครูใหญ่เป็นชั้นตรีด้วย ทั้งนี้อาศัยจากหลักการที่จะโยกย้ายข้าราชการจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งจะต้องดูอัตราเงินเดือนและปริมาณของงาน เช่น ครูใหญ่ชั้นโทเมื่อจะย้ายเป็นอาจารย์ใหญ่ชั้นเอก หรือโคเลอนเป็นอาจารย์ใหญ่ชั้นเอกในแห่งใดแห่งนั้น สถานที่แห่งนั้นจะต้องมีปริมาณงานสูงกว่าที่เดิมหรือปริมาณงานเพิ่มมากขึ้น จึงจะเลื่อนชั้นได้ ฉะนั้นที่ครูใหญ่ชั้นโทโรงเรียนหนึ่งย้ายไปเป็นอาจารย์ใหญ่อีกโรงเรียนหนึ่งนั้นแสดงว่าโรงเรียนที่ครูใหญ่ชั้นโทจะไปรับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ชั้นเอกนั้นจะต้องมีปริมาณงานมากกว่าเดิม เมื่อปริมาณงานมากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากขึ้นเศรษฐกิจก็จะสูงขึ้นไปเป็นลำดับ จึงเห็นว่าโรงเรียนที่มีอาจารย์ใหญ่เป็นชั้นเอกนั้นจะต้องมีปริมาณงานมากและในด้านเศรษฐกิจค่าใช้จ่ายย่อมสูงกว่าโรงเรียนที่มีครูใหญ่เป็นชั้นโท ความเป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนชนหนาแน่นเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลนคร มีนักเรียนและครูจำนวนมาก

๒. โรงเรียนราษฎร์ สำหรับโรงเรียนราษฎร์นั้นจะดูว่าโรงเรียนราษฎร์ใดมีระดับสูงกว่ากัน อาศัยหลักจากคุณภาพของการจัดการศึกษาซึ่งจะได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาลว่ากระทรวง ฯ รับรองมานานมากน้อยเพียงไร บางโรงเรียนตั้งมานานแต่กระทรวงศึกษาธิการไม่รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้อาจจะมีความบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่เป็นไปตามกฎของกระทรวงศึกษาธิการที่วางไว้เกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะโรงเรียนราษฎร์ เช่น อาคารสถานที่ จำนวนครู วุฒิกู จำนวนนักเรียน ผลการสอบของนักเรียน การเงินของโรงเรียน ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงถึงคุณภาพของโรงเรียนทั้งนั้น นอกจากดูการที่กระทรวงรับรองวิทยฐานะมาแล้วต้องดูด้วยว่าตั้งแต่กระทรวงรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาลมานานกระทรวงใดถอนการรับรองหรือเปล่า เพราะบางโรงเรียนกระทรวงใดถอนการรับรองวิทยฐานะ เพราะโรงเรียนนั้นคุณภาพต่ำลง ฉะนั้นโรงเรียนใดที่ได้รับรองวิทยฐานะมานานกว่าย่อมแสดงว่ากระทรวงศึกษาธิการ ยอมรับว่าโรงเรียนนั้นเป็นโรงเรียนที่มีมั่นคง มีกิจการดำเนินมาอย่างดีและสม่ำเสมอ ส่วนโรงเรียนที่ได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาลที่ดังกว่าอาจจะหมายความว่าโรงเรียนนั้นได้ตั้งมานานแต่คุณภาพเพียงเข้ามาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการจึงเพิ่งรับรองใหม่

หรือโรงเรียนนั้นได้จัดตั้งมาใหม่คุณภาพเทียบได้เท่ากับโรงเรียนรัฐบาล กระทรวงศึกษา-
ธิการก็ได้รับรองวิทยฐานะได้ อย่างไรก็ตามโรงเรียนที่มีอายุการรับรองวิทยฐานะน้อย ย่อม
มีความเป็นที่ยอมรับน้อยกว่า

อีกประการหนึ่งที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนมีค่าต่างกันทั้งของโรงเรียนรัฐบาล
และโรงเรียนราษฎร์ คือ จำนวนนักเรียน โรงเรียนในระดับเดียวกัน เช่น โรงเรียนรัฐบาล
ที่มีอาจารย์ใหญ่ตำแหน่งชั้นเอกด้วยกัน ถ้ามีจำนวนนักเรียนต่างกันค่าใช้จ่ายของโรงเรียนนั้น ๆ
ก็จะแตกต่างกันด้วย โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่าจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าโรงเรียนที่มีนักเรียน
น้อยกว่า ทั้งนี้เพราะว่าในการลงทุนสร้างอาคาร สถานที่ ครอบครองอุปกรณ์ต่าง ๆ แม้แต่เงิน
เดือนครูที่จะต้องจ่ายอาจจะเสียค่าใช้จ่ายเท่ากันหรือเกือบเท่ากัน แต่หากเมื่อเทียบค่าใช้จ่าย
เฉลี่ยต่อคนนักเรียนหนึ่งคนแล้วโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าโรง
เรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า ฉะนั้นจำนวนนักเรียนจึงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ค่าใช้จ่าย
เปลี่ยนไปได้

สำหรับจำนวนนักเรียนนั้นผู้เขียนได้สำรวจคนความมาแล้วในชั้นที่ ๒ พบว่าจำนวน
นักเรียนน้อย จะแบ่งตามเกณฑ์เดิม คือ ต่ำกว่า ๕๐๐ คน ระหว่าง ๕๐๐ - ๑๐๐๐ คน
และเกินกว่า ๑๐๐๐ คน ไม่น้อย จะมีจำนวนนักเรียนคิดเทียบได้ ๒ จำนวนเท่านั้น ซึ่ง
โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ก็มีจำนวนนักเรียนแบ่งจำนวนได้ต่างกัน คือ โรงเรียน
รัฐบาลแบ่งจำนวนนักเรียนออกเป็น ๒ พวก คือ ต่ำกว่า ๕๐๐ คน และมากกว่า ๕๐๐ คน
ส่วนโรงเรียนราษฎร์แบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ พวก คือ ต่ำกว่า ๓๐๐ คน และมากกว่า ๓๐๐
คน

ดังนั้นจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นตัวแทนจึงแบ่งได้ใหม่ดังนี้

ก. โรงเรียนรัฐบาล จำนวน ๑๖ โรงเรียน สุ่มเฉพาะ ๕ ประเภทเท่า
မျှคือ

๑. โรงเรียนรัฐบาลที่มีอาจารย์ใหญ่เป็นชั้นเอก มีนักเรียนต่ำกว่า ๕๐๐ คน

- ๒. โรงเรียนรัฐบาลที่มีอาจารย์ใหญ่ เป็นรุ่นเอก มีนักเรียนมากกว่า ๕๐๐ คน
- ๓. โรงเรียนรัฐบาลที่มีครูใหญ่ เป็นชั้นโท มีนักเรียนต่ำกว่า ๕๐๐ คน
- ๔. โรงเรียนรัฐบาลที่มีครูใหญ่ เป็นชั้นโท มีนักเรียนมากกว่า ๕๐๐ คน
- ๕. โรงเรียนราษฎร จำนวน ๔๘ โรงเรียน สํารวจเฉพาะ ๔ ประเภท

เช่นเดียวกัน คือ

- ๑. โรงเรียนราษฎรที่ไ้รับรองวิทยฐานะ ฯ เกินกว่า ๑๐ ปี มีนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คน
- ๒. โรงเรียนราษฎรที่ไ้รับรองวิทยฐานะ ฯ เกินกว่า ๑๐ ปี มีนักเรียนมากกว่า ๓๐๐ คน
- ๓. โรงเรียนราษฎรที่ไ้รับรองวิทยฐานะ ฯ ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คน
- ๔. โรงเรียนราษฎรที่ไ้รับรองวิทยฐานะ ฯ ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีนักเรียนมากกว่า ๓๐๐ คน

ขั้นที่ ๗ การเลือกโรงเรียนที่ใช่เป็นตัวแทน

ในการเลือกโรงเรียนว่าจะใช้โรงเรียนใด จังหวัดใด เป็นตัวแทนในการสำรวจนี้ ผู้เขียนได้เลือกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พระนคร ไวกอน ๑ โรงเรียน เพราะโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษานี้ เป็นโรงเรียนที่จัดการสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.ศ.๔-๕ เท่านั้น จัดว่าเป็นโรงเรียนที่ดีที่สุด และมีชื่อเสียงมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นโรงเรียนเดียวเท่านั้นที่จัดการสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อจะดูว่าค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงไร เมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่นที่จัดการศึกษาทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกัน เมื่อเลือกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาไว้หนึ่งโรงเรียนแล้วจึงได้เลือกโรงเรียนต่าง ๆ อีก โดยผู้เขียนไปปรึกษาขอมูลจากแผนกส่งเสริมโรงเรียนราษฎร โดยขอทราบว่ามีโรงเรียนใดบ้างที่ขอรับเงินอุดหนุนจากราชการ ฯ ที่แผนกส่งเสริมโรงเรียนจะมีรายชื่อไว้หมดทุกโรงเรียนพร้อมทั้งปีไ้ได้รับรองวิทยฐานะและจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในปีนั้น ๆ ผู้เขียนได้ค้นทุกจังหวัดของแต่ละเขตทั้ง ๔ เขต ว่ามีโรงเรียนราษฎรโรงเรียนใดบ้างที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้วในขั้นที่ ๖ พบว่าแต่ละเขตมีอยู่มาก บางเขตมีเพียง ๑๕ โรงเรียนเท่านั้นที่เข้าหลักเกณฑ์จริง ๆ ผู้เขียนจึงได้พยายามเลือกดูเขตที่มีโรงเรียนที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวใน

ชนิดที่ ๖ ก่อนจึงกำหนดว่าในเขตหนึ่ง ๆ จะใช้โรงเรียนราษฎร์ที่โรงเรียน ปรากฏว่าได้
โรงเรียนราษฎร์เขตละ ๑๒ โรงเรียน รวม ๔ เขต เป็นจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ๔๘
โรงเรียน เพื่อยกหลักในตอนคนที่ว่าอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนรัฐบาลต่อโรงเรียนราษฎร์
ต้องเป็นอัตราส่วน ๑ : ๓ ผู้เขียนจึงเลือกโรงเรียนรัฐบาลมาเขตละ ๔ โรงเรียน
รวม ๔ เขตเป็นจำนวนทั้งหมด ๑๖ โรงเรียน รวมโรงเรียนที่จะต้องเป็นตัวแทนโรงเรียน
ทั่วประเทศ ๖๔ โรงเรียน

ดังนั้นในการสำรวจจึงเลือกโรงเรียนมาทั้งหมด ๖๔ โรงเรียนดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

แต่ละเขตทั้ง ๔ เขต เลือกโรงเรียนรัฐบาล ๔ โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ๑๒
โรงเรียนซึ่งมีระดับและขนาดของโรงเรียนดังนี้

ก. โรงเรียนรัฐบาล เลือกมาเฉพาะ ๔ โรงเรียนดังนี้

๑. โรงเรียนรัฐบาลที่มีอาจารย์ใหญ่เป็นชั้นเอก จำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๕๐๐ คน ๑ โรงเรียน
๒. โรงเรียนรัฐบาลที่มีอาจารย์ใหญ่เป็นชั้นเอก จำนวนนักเรียนมากกว่า ๕๐๐ คน ๑ โรงเรียน
๓. โรงเรียนรัฐบาลที่มีครูใหญ่ เป็นชั้นโท จำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๕๐๐ คน ๑ โรงเรียน
๔. โรงเรียนรัฐบาลที่มีครูใหญ่ เป็นชั้นโท จำนวนนักเรียนมากกว่า ๕๐๐ คน ๑ โรงเรียน

ข. โรงเรียนราษฎร์ เลือกมาเฉพาะ ๑๒ โรงเรียนดังนี้

๑. โรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะฯ เกินกว่า ๑๐ ปี จำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คน
จำนวน ๓ โรงเรียน
๒. โรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะฯ เกินกว่า ๑๐ ปี จำนวนนักเรียนมากกว่า ๓๐๐ คน
จำนวน ๓ โรงเรียน
๓. โรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะฯ ต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คน
จำนวน ๓ โรงเรียน
๔. โรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับรองวิทยฐานะฯ มากกว่า ๑๐ ปี จำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คน
จำนวน ๓ โรงเรียน

รวมใน ๑ เขตมีโรงเรียนที่เป็นตัวแทน ๑๖ โรงเรียน ทั้งหมด ๔ เขต เป็น
โรงเรียนที่เลือกเป็นตัวแทน ๖๔ โรงเรียน กับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอีก ๑ โรงเรียน
ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่

๑.	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	จังหวัด พระนคร
๒.	โรงเรียนจักรคำคณาทร	จังหวัด ลำพูน
๓.	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย	จังหวัด เชียงใหม่
๔.	โรงเรียนนครสวรรค์	จังหวัด นครสวรรค์
๕.	โรงเรียนวัดราชาธิวาส	จังหวัด พระนคร
๖.	โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร	จังหวัด ระนอง
๗.	โรงเรียนภูเก็ทวิทยาลัย	จังหวัด ภูเก็ต
๘.	โรงเรียนสโสมรวิทยาลัย	จังหวัด เลย
๙.	โรงเรียนอุครพิทยานุกูล	จังหวัด อุตรดิตถ์
๑๐.	โรงเรียนเข็ยงรายสามัคคีวิทยาคม	จังหวัด เข็ยงราย
๑๑.	โรงเรียนนารีรัตน์	จังหวัด แพร่
๑๒.	โรงเรียนคักครุณี	จังหวัด ฉะเชิงเทรา
๑๓.	โรงเรียนบ้านโป่ง	จังหวัด ราชบุรี
๑๔.	โรงเรียนคึกภักดิ้งงามวิทยายน	จังหวัด พังงา
๑๕.	โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	จังหวัด นครศรีธรรมราช
๑๖.	โรงเรียนพุทไธสง	จังหวัด บุรีรัมย์
๑๗.	โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย	จังหวัด ศรีสะเกษ

โรงเรียนราษฎร์

๑.	โรงเรียนมงคลวิทยา	จังหวัด ลำพูน
๒.	โรงเรียนวิชานารี	จังหวัด ลำปาง

๓.	โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม	จังหวัด เชียงราย
๔.	โรงเรียน คาราวินิจฉัย	จังหวัด เชียงใหม่
๕.	โรงเรียน ปรีดิศรัยแสดวิทยาลัย	จังหวัด เชียงใหม่
๖.	โรงเรียน เจริญราษฎร์	จังหวัด แพร่
๗.	โรงเรียน วุฒิสึกษา	จังหวัด ชนบุรี
๘.	โรงเรียน นฤมิตรวิทยา	จังหวัด นครราชสีมา
๙.	โรงเรียน วิเศษไชยชาญมูลนิธิ	จังหวัด อ่างทอง
๑๐.	โรงเรียน ปัญจวิทยาการ	จังหวัด ฉะเชิงเทรา
๑๑.	โรงเรียน อยุรชยานุสรณ์มูลนิธิ	จังหวัด อยุรชยา
๑๒.	โรงเรียน อำนวยวิทยา	จังหวัด สมุทรปราการ
๑๓.	โรงเรียน ชีราศรมวิทยา	จังหวัด สุราษฎร์ธานี
๑๔.	โรงเรียน พุทธนิคม ๒	จังหวัด สุราษฎร์ธานี
๑๕.	โรงเรียน ศรีธรรมราชวิทยา	จังหวัด นครศรีธรรมราช
๑๖.	โรงเรียนสงเคราะห์ประชา	จังหวัด สงขลา
๑๗.	โรงเรียนระโนดวิทยามูลนิธิ	จังหวัด สงขลา
๑๘.	โรงเรียน มัชฌิมพัทลุงวิทยา	จังหวัด พัทลุง
๑๙.	โรงเรียน สิทธิประสาทวิทย	จังหวัด ชัยภูมิ
๒๐.	โรงเรียน นิคมศึกษา	จังหวัด ชนองคาย
๒๑.	โรงเรียน จ. ประดิษฐ์วิทยา	จังหวัด ร้อยเอ็ด
๒๒.	โรงเรียน อำนวย วิทยา	จังหวัดร้อยเอ็ด
๒๓.	โรงเรียน อินทรมำรุง	จังหวัดขอนแก่น
๒๔.	โรงเรียน เวียงศิลาวิทยา	จังหวัด มหาสารคาม
๒๕.	โรงเรียน ตรุณศึกษา	จังหวัด เชียงราย
๒๖.	โรงเรียน อรุโณทัย	จังหวัด ลำปาง
๒๗.	โรงเรียน อนุสารบำรุงวิทยา	จังหวัด เชียงใหม่

๒๘.	โรงเรียน เบียมเมธีวิทยาลัย	จังหวัด อุดรธานี
๒๙.	โรงเรียน เมธีอุทิศ	จังหวัด ลำพูน
๓๐.	โรงเรียน บวรศักดิ์วิทยา	จังหวัด เชียงใหม่
๓๑.	โรงเรียน ราษฎร์ศึกษา	จังหวัด สระบุรี
๓๒.	โรงเรียน นเรศวรวิทยาลัย	จังหวัด สุพรรณบุรี
๓๓.	โรงเรียน มัชฌิมคฤหาสน์วิทยา	จังหวัด อโยธยา
๓๔.	โรงเรียน ศักดิ์สถาปนา	จังหวัด เพชรบุรี
๓๕.	โรงเรียน ตรีภพราชบุรี	จังหวัด ราชบุรี
๓๖.	โรงเรียน เทมวิทย์มูลนิธิ	จังหวัด นครปฐม
๓๗.	โรงเรียน ยูวดีวิทยา	จังหวัด ปัตตานี
๓๘.	โรงเรียน บุญสมบัตินิคมวิทยา	จังหวัด ชุมพร
๓๙.	โรงเรียน อนุคุณสตรีที่บึงเพียง	จังหวัด ตรัง
๔๐.	โรงเรียน ปากแพรงวิทยา	จังหวัด นครศรีธรรมราช
๔๑.	โรงเรียน มัชฌิมวัดควนวิเศษ	จังหวัด ตรัง
๔๒.	โรงเรียน จรัสพิชากร	จังหวัด นครศรีธรรมราช
๔๓.	โรงเรียน ศรีหนองบัววิทยา	จังหวัด อุดรธานี
๔๔.	โรงเรียน เพิ่มพูนพิทยาคม	จังหวัด กาฬสินธุ์
๔๕.	โรงเรียน มัชฌิมศรีชลภูมิ	จังหวัด สุรินทร์
๔๖.	โรงเรียน มหาพุทธาราม	จังหวัด ศรีสะเกษ
๔๗.	โรงเรียน บำรุงไทย	จังหวัด ชอนแก่น
๔๘.	โรงเรียน ประชาวิทยาลัย	จังหวัด บุรีรัมย์

ขั้นที่ ๔ การค้นหาข้อมูลจากโรงเรียนที่เลือกมาแล้ว

เมื่อได้ชื่อโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนทั่วประเทศมาแล้ว
โรงเรียนแล้ว ผู้เขียนได้กำหนดจำนวนปีที่จะทำการสำรวจหาข้อมูลว่าจะสำรวจในระยะเวลา

๓ ปี คือ ปี ๒๕๐๕ ถึงปี ๒๕๐๗ ภายใต้งานแต่ละปีความก้าวหน้าเฉลี่ยในระยะ ๑ ปี การที่เขียนทำการสำรวจในระยะ ๓ ปีนี้ เพราะว่าในปีต่าง ๆ นั้นค่าใช้จ่ายของโรงเรียนจะไม่เท่ากัน ทั้งขึ้นอยู่กับเหตุหลายประการ เช่น จำนวนนักเรียนแต่ละปีไม่เท่ากัน จำนวนครูแต่ละปีไม่เท่ากัน การก่อสร้างซ่อมแซมสถานที่แต่ละปีไม่เหมือนกันบางปีก็สร้างใหม่เสริมหรือซ่อมแซม บางปีก็ไม่ก่อสร้างหรือซ่อมค่าใช้จ่ายไม่เท่ากัน, นอกจากนั้นเงินเดือนครูแต่ละปีก็ต่างกันอีก เพราะครูจะต้องมีเงินเดือนขึ้นทุกปี ทำให้เงินที่รายค่าเงินเดือนครูสูงขึ้น ดังต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลทำให้ค่าใช้จ่ายแต่ละปีต่างกัน ถ้าหากสำรวจในปีที่ไม่มีมีการซ่อมหรือ นักเรียนมากค่าใช้จ่ายจะน้อย ถ้าหากสำรวจในปีที่มีการก่อสร้างหรือนักเรียนน้อยค่าใช้จ่ายจะมากขึ้น เศรษฐกิจของแต่ละปีก็อาจจะต่างกันใจงนี้ เพราะการ ก้าวหน้ากัน ของประเทศ ผลเมืองในเขตนั้นอาจจะมียาใจแตกต่างกันไปในแต่ละปี ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงได้สำรวจในระยะเวลา ๓ ปี เพื่อหาค่าเฉลี่ยปานกลางในระยะเวลา ๑ ปี ได้ค่าที่เชื่อถือได้มากขึ้น การจะสำรวจในปีใดปีหนึ่งเท่านั้น

ผู้เขียนได้เลือกสำรวจ โรงเรียนราษฎร์ก่อน โดยไปค้นหาคอมมูลต่าง ๆ จากแผนก ส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งที่แผนกนี้ก็มีข้อมูลของโรงเรียนราษฎร์ที่องค์การครูหรือตงนี้ เพราะแผนกส่งเสริมได้ไปโรงเรียนราษฎร์ทุกโรงเรียนที่ขอรับเงินอุดหนุนได้ส่งบัญชีรายรับรายจ่ายของโรงเรียนประจำปีมาให้ หากส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ เพื่อพิจารณาให้เงินอุดหนุนในปีต่อไป โดยมีแบบรายงานบัญชีรายจ่ายเงินเหมือนกันทุกโรงเรียน ผู้เขียนได้ใช้ตัวเลขเป็นโคคแทนชื่อโรงเรียนแล้วจึงได้ข้อมูลต่าง ๆ มาตั้งในตารางที่แสดงไว้ต่อจากนี้

ตัวอย่าง บัญชีแสดงยอดรายรับรายจ่ายโรงเรียนราษฎร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๖

รายรับ										
โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	รายได้ของโรงเรียน		เงินอุดหนุนจากกระทรวง	ค่าบำรุงห้องสมุด	ค่าบำรุงกีฬา	ค่าบำรุงเวชภัณฑ์	เงินการกุศล	ค่าบำรุงพิเศษ	รวม
		ค่าเล่าเรียนกลางทะเลเบียน	รายได้อื่นๆ							
๘	๒๔๘	๑๐๐๑๐๐	๑๐๓๑๐	๘๑๕๐๐	๓๓๓๕๐	๓๓๓๕๐	๑๖๐๐	-	-	๒๐๐๑๘๐
๑๐	๒๑๓	๑๖๘๓๒๑	๑๑๕๐	๘๕๘๕๐	๕๕๐๓	๘๙๓๕	๓๕๘๐	๓๖๒๕.๕๐	-	๒๘๘๓๖๕.๕๐
๑๖	๖๓๐	๒๓๙๑๑๕	๕๒๓๖๐	๑๓๑๕๐๐	๑๐๖๓๐	๑๕๓๐๕	๑๐๖๓๐	-	-	๕๕๘๐๒๐
๕	๕๒๑	๓๐๖๘๒๐	๒๐๐๐๐	๑๕๒๘๐๐	๑๐๓๒๐	๑๐๓๒๐	๕๑๖๐	-	๑๐๓๐๐๐	๖๐๒๕๒๐
					ฯลฯ					

รายจ่าย										
โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	รายจ่ายจากเงินในโรงเรียน		รายจ่ายจากเงินอุดหนุนจากกระทรวง		ของสมุด	การกีฬา	ค่าบำรุงเวชภัณฑ์	การกุศล	รวม
		เงินเดือน	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	เงินเดือน	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ					
๘	-	๓๓๘๘๕	๒๘๐๕๑.๓๕	๘๑๕๐๐	-	๑๓๘๕	๑๘๕๒	๖๕๖	-	๑๙๑๓๘๘.๓๕
๑๐	-	๑๘๓๖๐๑	๑๑๕๐	๘๕๘๕๐	-	๕๕๐๓	๘๑๓๓	๖๑๑๐	-	๓๐๓๙๖๖.๕๐
๑๖	-	๒๖๒๖๘๐	๘๐๓๑๕.๓๐	๑๓๑๕๐๐	-	๑๑๒๒	๘๕๐๓	๕๓๕	-	๕๘๘๘๘๕.๓๐
๕	-	๒๑๘๘๙๕	๑๓๓๑๘๓.๓๕	๑๕๒๘๐๐	-	๕๕๐๘	๑๕๓๓	๖๒๓๑.๕๐	๒๓๒๐๐	๕๓๕๓๖๕.๘๕
						ฯลฯ				

ผู้เขียนได้คัดลอกมาได้เพียง ๑ ปี คือ ปี ๒๕๐๖ เท่านั้น ส่วนปีอื่นหัวหน้าแผนกส่งเสริมโรงเรียนราษฎรบอกว่าไดมอบเอกสารต่าง ๆ ให้โรงงานทำกระดาษไปหมดแล้ว เพราะทางแผนกไม่มีที่เก็บ ผู้เขียนคิดว่าถ้าหากจะได้ในปี ๒๕๐๕ และ ๒๕๐๗ ต้องส่งแบบสำรวจตามโรงเรียนต่าง ๆ/เพียงแค่นี้ก็คิดว่าเท่านั้น

ต่อมาผู้เขียนจะไปค้นหาข้อมูลจากกองโรงเรียนรัฐบาลบาง ผู้เขียนได้เรียนถามจากหัวหน้าแผนกโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางคือ อาจารย์ วอย แสงภู และหัวหน้าแผนกโรงเรียนส่วนภูมิภาค คือ อาจารย์ บงกช โคตมะ หัวหน้าแผนกโรงเรียนส่วนกลางบอกว่าข้อมูลต่าง ๆ นั้นปนกันมากไม่ได้แยกไว้เป็นโรงเรียนซึ่งคนหาลำบาก ขอให้ติดต่อสอบถามที่แผนกคลังกรมวิสามัญ คือ อาจารย์ เพชร หนูราช ผู้เขียนได้เรียนถามถึงเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียน ท่านบอกว่ามีแค่ของโรงเรียนส่วนกลางแต่ไม่ได้แยกไว้เป็นโรงเรียน โรงเรียนใดมาเบิกก็ให้ไปแล้วก็จัดไว้ว่าเบิกไปเท่าใดเหลือเท่าใด บางที่มีหลายโรงเรียนมาเบิกพร้อม ๆ กันก็จดลงไปรายการเบิกเงินประจำวันที่ชื่อโรงเรียนต่าง ๆ ปนกันมากไม่สามารถจะไล่ค้นหาสำรวจได้ ส่วนของโรงเรียนส่วนภูมิภาค ผู้เขียนได้เรียนถามหัวหน้าแผนกโรงเรียนส่วนภูมิภาคท่านบอกว่า ของโรงเรียนส่วนภูมิภาคนั้นขึ้นอยู่กับกองคลังจังหวัด รายงานต่าง ๆ ไม่จัดส่งมายังกรมวิสามัญจะส่งไว้ที่แต่ละจังหวัดทั้งหมด ที่แผนกโรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาคไม่ให้ดูก็จะสำรวจคนหาที่ไปที่แผนกคลังของแต่ละจังหวัด

เมื่อเหตุการณ์กลับเป็นเช่นนี้ ผู้เขียนไม่สามารถจะค้นหาข้อมูลต่าง ๆ จากกระทรวงศึกษาธิการได้ทั้งหมด ผู้เขียนจึงได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาท่านอาจารย์ที่ปรึกษาได้แนะนำว่าควรออกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ บังเอิญระยะนั้นเป็นระยะที่โรงเรียนกำลังปิดเทอมปลายคือเดือนเมษายน ๒๕๐๘ ผู้เขียนจึงต้องทำการสำรวจข้อมูลใหม่ โดยออกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้เลือกไว้แล้วทั้ง ๒๕ โรงเรียนเพื่อประกอบการพิจารณา

ขั้นที่ ๕ การสร้างแบบสำรวจ

วัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสำรวจ

เพื่อต้องการจะนำไปให้โรงเรียนต่าง ๆ ทั้งหมด ๒๕ โรงเรียน ได้ตอบ

คำถามเพื่อนำมาวิจัยในการสำรวจนี้ เพราะว่าข้อมูลต่าง ๆ ไม่สามารถจะค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งศึกษาริการไม่พร้อมที่จะให้บทความดังกล่าวแล้ว

วิธีสร้างแบบสำรวจ

ในการสำรวจครั้งนี้ต้องการจะทราบค่าใช้จ่ายปานกลางในการศึกษา ^{การวิจัย สำหรับ}นักเรียนในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา ผู้เขียนจึงได้พยายามสร้างแบบสำรวจที่จะทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาทำการวิจัย เช่น จำนวนนักเรียน อยากจะทราบว่าแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนเท่าใด กับค่าใช้จ่ายของโรงเรียนทั้งหมดแต่ละปีว่าเป็นเท่าใด ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญที่สุดในการถามนี้ จากค่าใช้จ่ายจำนวนนักเรียน มาค่าใช้จ่ายทั้งหมดมาแล้วก็สามารถจะหาค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายได้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังต้องการถามถึงเรื่องต่าง ๆ อีกเพื่อเป็นการทดสอบความที่รายงานมานั้นถูกต้องหรือไม่ เช่น อัตราค่าบำรุงการศึกษาคนละเท่าใด ในปีหนึ่ง ๆ โรงเรียนเก็บ เงินค่าบำรุงการศึกษาจากเด็กนักเรียนใดเท่าใดและใช้เงินไปเท่าใด ได้รับเงินจากกระทรวงศึกษาธิการเท่าใด ค่าของสมุด วิทยาสตสกร พลศึกษา เก็บเท่าใด ทั้งนี้เพื่อนำมาทดสอบยืนยันให้ละเอียดอีกครั้งว่าถูกต้องหรือไม่

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เปิดโอกาสให้เจ้าของโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อนำมาพิจารณาประกอบด้วย

หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบสำรวจ

ในการสร้างแบบสำรวจนี้ ผู้เขียนได้พยายามสร้างแบบสำรวจให้เข้ากับหลักเกณฑ์ของโรงเรียนที่ปฏิบัติอยู่แล้ว เพื่อให้ความสะดวกต่อผู้ตอบเพียงแต่เปิดสมุดบัญชีดูก็สามารถจะคัดลอกจำนวนค่าใช้จ่ายตามยอดกลาง ๆ มาตอบได้ ไม่ต้องไปคำนวณหาใหม่ ทำให้ผู้ตอบได้รับความสะดวกมาก ผู้เขียนได้เลือกถามเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ในการสำรวจจริง ๆ คำถามยอดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไซ้ตรงกับยอดในแบบสำรวจรายรับรายจ่ายของโรงเรียนที่สำนักงานประมาณได้วางระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการเงินไว้หมวดต่าง ๆ ๑๐ หมวดดังนี้

- ๑. หมวดเงินเดือน

๒. หมวดค่าจ้างประจำ
๓. หมวดค่าจ้างชั่วคราว
๔. หมวดค่าตอบแทน
๕. หมวดค่าใช้สอย
๖. หมวดค่าวัสดุ
๗. หมวดค่าวัสดุอื่น
๘. หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
๙. หมวดเงินอุดหนุน
๑๐. หมวดรายจ่ายอื่น

แต่ละหัวข้อจะแยกออกไว้เป็นเล่ม ๆ สะดวกแก่การค้นคว้า ผู้เขียนจึงพยายามสร้าง
ให้แนวหลักเกณฑ์โรงเรียนเคยปฏิบัติเป็นประจำดังกล่าวแล้ว

ลักษณะของแบบสำรวจ

แบบสำรวจที่สร้างนั้นแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนแรกมีคำถาม ๑๓ ข้อ ต้องการจะให้
ผู้ตอบได้ตอบข้อเท็จจริงเป็นตัวเลขเท่านั้น โดยแบ่งออกเป็น ๓ ปี คือ ปี ๒๕๐๕, ๒๕๐๖,
๒๕๐๗ เช่น คำถามที่เกี่ยวกับจำนวนนักเรียน, จำนวนครู, ค่าบำรุงโรงเรียนที่เด็กนักเรียน
ต้องเสียแต่ละปี, ค่าบำรุงของสมุด, ห่วงวิทยาศาสตร์, กีฬา, จำนวนเงินที่เก็บได้จากนักเรียน
ทั้งหมดแต่ละปี, จำนวนเงินที่ได้รับจากงบประมาณ หรือเงินอุดหนุนจากกระทรวง, ค่าใช้จ่าย
ของโรงเรียนทั้งหมดแต่ละปี ฯลฯ

ตอนที่สองมีคำถามอีก ๓ ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด (Open End) ในผู้ตอบได้
แสดงความคิดเห็นโดยเว้นที่ไว้ให้ตอบ เช่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย อารายจ่าย
เป็นลวกรายรับอย่างไร เกี่ยวกับความเหมาะสมในการจะเก็บค่าบำรุงการศึกษาในเวลา
หนึ่งปี แบบสำรวจนี้มีแสดงไว้แล้วในภาคผนวก

การทดลองแบบสำรวจ (Try Out)

เมื่อสร้างแบบสำรวจแล้ว ผู้เขียนได้นำแบบสำรวจนั้นไปทดลองให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่

ที่เกี่ยวข้องกับการเงินรองคอบคอบก่อน เพื่อลองความสามารถจะตอบไหนหมกหรือไม มีปัญหาขอ
 ของใจหรือไม ทั้งนี้เพื่อจะได้จัดการแก้ไขก่อนที่จะส่งไปตอบจริง ๆ ผู้เขียนได้ขอให้อาจารย์
 และเจ้าหน้าที่แผนกการเงินของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเป็นผู้ตอบ ครั้งแรกมีขอของใจบาง
 เล็กน้อยเกี่ยวกับคำถาม ผู้เขียนได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ทศทองตอบใหม่ ปรากฏว่าตอบได้
 ทุกคำถามไม่มีปัญหา อาจารย์และเจ้าหน้าที่การเงินผู้ตอบยังบอกด้วยวาจาด้วยว่า เมื่อเปิดดู
 จากสมุดบัญชีก็สามารถจะคัดตัวเลขลงในแบบสำรวจได้ทันที โดยไม่เสียเวลาดำเนินการใหม่ ผู้
 เขียนจึงแน่ใจว่าแบบสำรวจที่จะส่งไปนั้นได้แก้ไขเหมาะสมแล้วไม่ก่อความยุ่งยากให้แก่ผู้ตอบ
 แต่ประการใด

ขั้นที่ ๑๐ การส่งและรวบรวมแบบสำรวจ

เนื่องจากมีเวลาน้อยมากในการสำรวจครั้งนี้ ผู้เขียนเกรงว่าจะไม่ทันเวลา
 และเกรงว่าจะไม่ได้รับแบบสำรวจกลับคืน ผู้เขียนจึงได้นำเอกสารที่ได้รับอนุมัติจากกรมวิสามัญ
 ศึกษาในการอนุญาตให้คนหาขอมูลต่าง ๆ ได้ ให้หัวหน้ากองโรงเรียนรัฐบาล คือ อาจารย์
 แว นิลพยัคฆ์ และหัวหน้ากองโรงเรียนราษฎร์ คือ อาจารย์ เสนาะ จันทรสุนทรียา ว่าได้
 รับอนุญาตให้คนหา แต่ไม่สามารถจะคนหาขอมูลจากกองโรงเรียนรัฐบาล และกองโรงเรียน
 ราษฎร์ได้ จึงขอความกรุณาจากท่านทั้งสองได้ออกจดหมายนำ เพื่อลงแบบสอบถามไปยัง
 โรงเรียนรัฐบาล และ โรงเรียนราษฎร์ ทั้ง ๒๕ โรงเรียน ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์
 อย่างเป็นทางการโดยออกจดหมายเป็นทางการให้ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๘ เป็นจดหมาย
 ความมาก ขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่ และ ครูใหญ่ ในการตอบแบบสำรวจ และขอให้
 ส่งคืนไปยังกองโรงเรียนรัฐบาล และ กองโรงเรียนราษฎร์ ภายในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม
 ๒๕๐๘ จดหมายนำดังกล่าวมีแสดงไว้แล้วในภาค แผนก

ผู้เขียนได้จัดการอัดสำเนาจดหมายนำและแบบสำรวจ ส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ
 ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๐๘ ครั้นถึงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๘ ผู้เขียนได้ไปยังแผนก
 โรงเรียน และ แผนกส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ กองโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวม
 แบบสำรวจที่ส่งกลับคืนมาไว้ โดยมี อาจารย์ สมบูรณ์ คงใหญ่ หัวหน้าแผนกโรงเรียนกัณฑ์นายน
 ปรัชญา แพ่งคำจันทร์ เสมียนของแผนกนี้ เป็นผู้ช่วยเหลือในการรวบรวมแบบสำรวจให้

ปรากฏว่าแบบสำรวจของโรงเรียนรัฐบาลที่ส่งไปทั้งหมด ๑๗ โรงเรียนได้รับกลับคืนมา ๑๔ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๕ โรงเรียนราษฎร์ส่งไปทั้งหมด ๔๔ โรงเรียนได้กลับคืนมา ๑๕ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ รวมทั้งหมด ๖๕ โรงเรียนได้คืนมา ๒๙ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๑ ซึ่งเห็นค่าที่น้อยมากไม่เหมาะสมที่จะนำมาวิจัยเพราะตามหลักการวิจัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ใ้มาควรจะได้ร้อยละ ๖๐ จึงจะเป็นผลที่พอเชื่อถือได้

ผู้เขียนจึงปรึกษาทานอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านได้แนะนำว่าควรจะทำจดหมายตามไปอีก ผู้เขียนจึงได้ไปขอความกรุณาจากท่านหัวหน้ากองอีกครั้งโดยอาจารย์ นำวิญญู อ่ำพูนันต์ เป็นผู้ที่ได้ช่วยเหลือติดต่อหัวหน้ากองโรงเรียนราษฎร์ให้ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง สำหรับโรงเรียนรัฐบาลนั้นท่านหัวหน้ากองป่วย ผู้เขียนจึงได้ขอความกรุณา จากอาจารย์ ศรีประไพ บัณฑิตกุล หัวหน้าแผนกจัดที่เรียนและแนะแนวการศึกษารักษาราชการแทนหัวหน้ากองโรงเรียนรัฐบาลให้ช่วยออกหนังสือเตือนให้ ท่านทั้งสองได้ให้ความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จดหมายหลวงลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นจดหมายควมมากเช่นเดียวกัน จดหมายหลวงตามนี้ได้แสดงไว้แล้วในภาคผนวก

ผู้เขียนได้แนบแบบสำรวจในใบทองถามด้วยเพื่อขอให้ตอบมาในใบทองถามนั้นขอในส่งกลับคืนมาในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๐๔ เมื่อถึงกำหนดส่งแบบสำรวจแล้วผู้เขียนรอไปอีกจนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๔ ปรากฏว่าได้รับแบบสำรวจคืนมาทั้งหมด ๔๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖๑ ปรากฏว่าของโรงเรียนรัฐบาลที่ส่งทั้งหมด ๑๗ โรงเรียนได้คืนมา ๑๕ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒๓ โรงเรียนราษฎร์ส่งทั้งหมด ๔๔ โรงเรียนได้คืนมา ๒๗ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒๕ แบบสำรวจที่ใ้มาทั้งหมดนี้พอจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้เพราะได้กลับมามีถึงร้อยละ ๖๔.๖๑

ขั้นที่ ๑๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสำรวจแล้ว ได้นำแบบสำรวจที่ได้คืนมานั้นแบ่งออกเป็นเขตต่าง ๆ ทั้ง ๔ เขต โดยแยกโรงเรียนรัฐบาลไว้ส่วนหนึ่ง และโรงเรียนราษฎร์พวกหนึ่ง โรงเรียนทั้งสองพวกนี้ในการหาค่าเฉลี่ยหารวมกัน เพราะว่าข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นข้อมูลของ

โรงเรียนในระดับต่าง ๆ กัน เมื่อเวลาคำนวณราคาเฉลี่ยนำมารวมกันหาพร้อม ๆ กัน ได้ โดยไม่ต้องแยกออกเป็นโรงเรียนประเภทและขนาดต่าง ๆ กัน ค่าที่ ต้องการค่าเฉลี่ยของ โรงเรียนที่มีระดับต่าง ๆ กันทั้งหมดคั้งนั้นในการคำนวณจึงคำนวณรวมกันได้ เป็น

หลักเกณฑ์ในการคำนวณใช้หลักเกณฑ์การหาค่าเฉลี่ยวิธีเลขคณิต (Arithmetic Method) คือ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของทุกโรงเรียนในเขตเดียวกันและมีเกี่ยวกับของโรงเรียน รัฐบาล หรือโรงเรียนราษฎร์ แล้วหารด้วยจำนวนนักเรียนทั้งหมด ค่าที่ได้จะเป็นค่าใช้จ่าย เฉลี่ยของนักเรียนในปีนั้น ๆ

ในการสำรวจครั้งนี้เขียนใ้ข้อออกแบบสำรวจโดยหาค่าตามไว้ ๒ ตอน ดังกล่าว แลว ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล จะได้วิเคราะห์ทีละตอน

ในคำถามตอนแรกในข้อขอเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น จำนวน นักเรียน จำนวนครู และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโรงเรียนในปีหนึ่ง เป็นต้น ในภาคแรกนี้ได้ นำ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้นี้มาคำนวณหาเพื่อทราบผลเพียง ๒ อย่าง เท่านั้น คือ

๑. นำ จำนวนครู และ จำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนทั้งหมดในเขตหนึ่ง ๆ มา หารอัตราส่วนจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนในเขตนั้น ๆ ว่ามีอัตราส่วนเป็นอย่างไร โดยแยกโรง เรียนรัฐบาลพวกหนึ่ง โรงเรียนราษฎร์พวกหนึ่ง แล้วนำผลอัตราส่วนที่ได้มาเปรียบเทียบคู่ หนึ่ง ๕ ภาคว่าแตกต่างกันหรือไม่

ตัวอย่างในการคำนวณหาอัตราส่วน เช่น โรงเรียนในเขตเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๐๕

โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนที่ ๑	มีครู	๒๘ คน	นักเรียน	๓๖๘ คน
โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนที่ ๒	มีครู	๕๑ คน	นักเรียน	๖๗๗ คน
โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนที่ ๓	มีครู	๑๕ คน	นักเรียน	๔๐๑ คน
โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนที่ ๑๐	มีครู	๓๕ คน	นักเรียน	๑๐๐๕ คน
รวมทั้งหมด		มีครู	๑๓๐ คน	นักเรียน	๒๔๕๑ คน

เพราะฉะนั้นอัตราส่วน จำนวนครูต่อจำนวนนักเรียน = ๑ : ๑๘

โรงเรียนราษฎร	โรงเรียนที่ ๔	มศร	๒๕ คน	นักเรียน	๕๕๑ คน
โรงเรียนราษฎร	โรงเรียนที่ ๒๖	มศร	๔ คน	นักเรียน	๑๔๑ คน
โรงเรียนราษฎร	โรงเรียนที่ ๒๘	มศร	๑๘ คน	นักเรียน	๔๔๓ คน
รวมทั้งหมด		มศร	๒๕ คน	นักเรียน	๗๓๕ คน

เพราะฉะนั้นอัตราส่วน จำนวนครู ต่อจำนวนนักเรียน - ๑ : ๒๕

หาแบบเดียวกันนี้ทั้ง ๓ ปี คือปี ๒๕๐๕, ๒๕๐๖, ๒๕๐๗ แล้วนำมาเฉลี่ยอีกครั้งหนึ่ง
จะได้อัตราส่วนจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนในเขตเหนือ ส่วนอีก ๓ เขต คือ เขตกลาง
เขตใต้ เขตอีสาน ก็คำนวณได้เช่นเดียวกัน

จะได้ทั้งหมด ๔ เขต แยกไว้ให้ดูลงในตารางที่ ๑

การที่ต้องหาอัตราส่วนจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนก่อนนั้นก็เพราะต้องการจะหา
อัตราส่วนจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียน แยกต่างกันอย่างน้อยเพียงใด ถ้ามีอัตราส่วนเฉลี่ยต่าง
กันเมื่อถือได้เฉลี่ยกันแล้วถือว่าโรงเรียนนั้นครูอยู่ในระดับเดียวกัน ถ้าหากอัตราส่วนเฉลี่ยต่างกัน
มากถือว่าโรงเรียนนั้นอยู่ในระดับต่างกัน เพราะว่าถ้าหากครูน้อยนักเรียนมากค่าเฉลี่ยจะ
น้อยลง ถ้าครูมากนักเรียนน้อยค่าเฉลี่ยจะสูงขึ้น แต่จากการสำรวจหาอัตราส่วนเฉลี่ย
ของจำนวนครูกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดนี้ปรากฏว่าทุกเขตได้ค่าใกล้เคียงกันมาก ฉะนั้นค่า
เฉลี่ยต่าง ๆ ที่หาได้ของแต่ละเขตก็นำมาเฉลี่ยหาค่าเฉลี่ยปานกลางได้ตามหลักวิชาสถิติ

๒. หาค่าเฉลี่ยเฉลี่ย

นำข้อมูลที่รวบรวมได้คือจำนวนนักเรียนและค่าเฉลี่ยทั้งหมดของโรงเรียนมา
หาค่าเฉลี่ยเฉลี่ย ทั้งนี้แยกคำนวณหาเป็นเขต ๆ แต่ละเขตได้ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเฉลี่ยแต่ละ
ปี คือ ปี ๒๕๐๕, ๒๕๐๖, ๒๕๐๗) ว่าเป็นเท่าใดแล้วจึงนำมาบวกกันเฉลี่ยอีกครั้งหนึ่งเป็น
ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยของเขตนั้น ๆ เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของแต่ละเขตแล้ว นำมาบวกกันอีกแล้วเฉลี่ยอีก
ครั้งหนึ่ง จะได้ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยของโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศในเวลา ๑ ปี

ผู้เขียนได้ทำเป็นตารางไว้เหมือนกันทั้ง ๔ เขต ในเขตหนึ่ง ๆ จะมีตารางอยู่ ๔
ตาราง ๓ ตารางแรกเป็นตารางที่แสดงตัวเลข ที่จะนำมาคำนวณหาในปีต่าง ๆ คือ ปี ๒๕๐๕,

คำนวณเงินทั้งหมดทุกโรงเรียนทั้งโรงเรียนรัฐบาล และ โรงเรียนราษฎร์

โรงเรียนรัฐบาล นักเรียน ๔ คน (๔ โรงเรียน) เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด ๕๖๑.๕๖ บาท

" ๑ " " " = ๕๖๑.๕๖ บาท

เพราะฉะนั้นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ ๑ คนภายในเขตเหนือปี ๒๕๐๕ = ๒๕๐.๕๘ บาท

โรงเรียนราษฎร์ก็คำนวณเช่นเดียวกัน และ ปี ๒๕๐๖ กับ ๒๕๐๗ ก็คำนวณเช่นเดียวกัน เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของแต่ละปีเดิรนำมาเฉลี่ยหาค่าใช้จ่ายใน ๑ ปี ดังตารางต่อไปนี้

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักเรียน ๑ คน ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในเขตเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๐๕ - ๒๕๐๗ มีผลรวมและเฉลี่ยดังนี้

ปีการศึกษา	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนราษฎร์	
	จำนวนเงิน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนเงิน	ค่าเฉลี่ย
๒๕๐๕	๒๕๐.๕๘		๘๘๓.๘๘	
๒๕๐๖	๒๒๔.๖๓	๒๗๒.๐๘	๘๑๔.๖๖	๘๑๔.๖๓
๒๕๐๗	๓๕๑.๑๒		๗๓๕.๕๒	

การคำนวณ ใน ๓ ปี คือ ๒๕๐๕, ๒๕๐๖, ๒๕๐๗

โรงเรียนรัฐบาล ค่าใช้จ่ายนักเรียน ๑ คน ใน ๓ ปี เป็นเงิน ๘๑๖.๒๔ บาท

" ๑ " " " " " = ๘๑๖.๒๔ บาท

เพราะฉะนั้นในเขตเหนือเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเด็ก ๑ คน = ๒๗๒.๐๘ บาท

ในเขตต่าง ๆ ทั้ง ๔ เขต คำนวณเช่นเดียวกันเหมือนอย่างทีแสดงมาแล้ว แล้วนำผลมาเฉลี่ยแบบเดียวกัน จะได้อาใช้จ่ายปานกลางต่อนักเรียน ๑ คน ดังทีแสดงไว้ในตารางที่ ๑๘ บทที่ ๓

สำหรับคำถามในภาคที่ ๒ ให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัว ได้ทำเป็นตารางแยกไว้ดังนี้

ข้อ ๑๓ ให้ตอบเกี่ยวกับผลการแก้ไขของโรงเรียนเมื่อรายจ่ายเกินรายรับ

ผู้เขียนได้ทำตารางมีรายการบอกวิธีแก้ไข มีช่องแสดงความคิดเห็นของโรงเรียน รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในสองรายการนั้น ผู้เขียนได้เขียนคำตอบของผู้ตอบที่ตอบมาต่าง ๆ กันลงไปคำตอบละ ๑ บรรทัด แล้ว tally คะแนนลงในช่องของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ แล้วเทียบเข้าเปอร์เซ็นต์ว่าจะมีกี่เปอร์เซ็นต์หาคำตอบต่าง ๆ นั้น ทุกรายละเอียดของสถิติได้จากตารางที่ ๒๐ ในพหุ ๓

ข้อ ๑๔ ข. ผู้เขียนถามเกี่ยวกับความจำเป็นของโรงเรียนที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น ต้องการจำนวนเงินเพิ่มขึ้นกี่เท่าใด

ผู้เขียนได้ทำเป็นตารางโดยมีรายการจำนวนเงินที่ต้องการเพิ่ม และช่องแสดงความคิดเห็นของโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ แล้ว tally คะแนนใส่ลงไปเทียบเข้าเปอร์เซ็นต์ว่าหากที่ผู้ตอบเท่าใด รองลงมาเท่าใด น้อยที่สุดเท่าใด ดังตารางที่ ๒๑ ในพหุที่ ๓

ข้อ ๑๔ ค. ผู้เขียนถามในเรื่องที่ว่า โรงเรียนควรมีเงินใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกี่เท่าใด ผู้เขียนได้ทำตารางเช่นเดียวกับข้อ ๑๔ ข. ดังตารางที่แสดงไว้ ที่ตารางที่ ๒๒ ในพหุที่ ๓

ข้อ ๑๕ ผู้เขียนถามถึงการเก็บเงินบำรุงการศึกษา ว่าควรเก็บเท่าใดคือมีจรรยาบรรณเหมาะสม

ผู้เขียนได้ทำตารางโดยคิดค่าตอบแทนของแต่ละโรงเรียนมา ซึ่งตอบไม่เท่ากันบางโรงเรียนก็เท่ากัน ได้แบ่งตารางออกเป็นสองรายการ คำนวณการศึกษาที่ควรเก็บ และช่องแสดงความคิดเห็นของโรงเรียนต่าง ๆ แลวนำมาเปอร์เซ็นต์ดูว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ได้แบ่งตารางไว้เป็น ๒ ตาราง ตาราง ๑ เป็นของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือตารางที่ ๒๓ และอีกตาราง ๑ เป็นของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือตารางที่ ๒๔ ในพหุที่ ๓